

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 560. Quotuplex sit donatio, & quinam donare possint aut prohibeantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

inducta sit principaliter in favorem donantis, det tamen formam actui, qui absque illa validus non est. *l. illud, c. de SS. eccles. l. sanctimus, e. b. t.* legibus autem inducentibus formam nostris actibus renunciari à privato non potest. Uti quis facere nequit, ut istiusmodi leges in suo testamento locum non habeant. *l. nemo potest, ff. de legat.* Sed neque in legibus prohibentibus est locus renunciacioni, *yubr. de fidejussorib. dotis. & ibi Gl. ordinar.* Ad hæc, si huic legi renunciari posset, corrueret profusus finis illius; cum eadem facilitate quâ quis inducitur ad donandum, induci posset ad renunciandum insinuationi. *Arg. l. simulier. c. ad Velleganum.*

Quæst. 560. Quotuplex sit donatio, & quinam donare possint aut prohibeantur.

1. Resp. Donatio latius accepta, prout nimirum comprehendit minus proprie dictas donationes, dividitur primò in verbalem & realem. Verbalis est nuda promissio seu conventio de dando; quâ quidem res per verba de præsentis alteri actu donatur, sed non traditur actu; quia fortè is, cui donatur, absens est, vel adhuc donanti necessaria est; unde est donatio imperfecta, improprie talis, & parum, ut *Castrop. l. c. p. 1. n. 7.* à promissione differens. Realis, quæ ipsa actuali datione perfecta est.

2. Secundò dividitur in eam, quæ simplex & absoluta est, absque omni conditione, temporis determinatione, modo & causa, purè ex liberalitate. Et hæc, si realis est, propriissimè est donatio. Et in illam, quæ fit sub conditione. V. g. dono tibi hunc equum, si salvus ex bello rediero; obligatque non nisi conditione impleta. Vel quæ fit sub certo modo; dum donatur quid in eum finem, ut rursus aliquid fiat. V. g. dono 100. florenos, ut impendas in pias causas; & hæc statim obligat, si fit realis, licèt modo non impleto revocari & donatum repeti possit. Vel quæ fit in certum diem aut tempus futurum. Quæ etsi acceptata revocari nequeat, res tamen non fit donatarii, nisi secuta traditione. Vel denique quæ fit ob causam, v. g. dotis, renunciacionis, mortis &c.

3. Tertiò dividitur in gratuitam, quæ ex mera liberalitate absque ulla obligatione Justitiæ aut gratitudinis procedit. Et in remuneratoriam, quæ fit titulo gratitudinis ob præcedentia merita debita. Quæ, ut subsistat, requiruntur sequentia. Primò ex parte donatarii, ut præexistant ejus merita, seu obsequia & beneficia digna remuneratione; cum remuneratio supponat, quod renunciandum est, dignum esse remuneratione. *arg. c. relatum de testam. Tiraq. ad l. si unquam, c. de revocat. donat. n. 79. & 80. Sanch. de mat. l. 6. d. 6. n. 6. Castrop. tr. 34. d. 11. p. 22. n. 2.* Et quidem debent esse merita singularia & habilia ad sustinendam donationem remuneratoriam, ita, ut non sufficiant quælibet merita seu officiosa & obsequialia. *Sanch. l. c. n. 5. Lauterb. b. 2. §. 17. citatis Brunem. ad l. fin. ff. de donat. inter vir. & uxor. Bachov. & alii.* Quod tamen debito modo & cum proportione intelligendum dicit. *de Lugo d. 23. n. 138.* nempe ut ad magnam insignemque remunerationem magna & insignia præcedant merita; ad minorem tamen sufficiant minora. Secundò requiritur, ut donatio æquivalet meritis, ne aliàs ex ea parte, quâ merita excederet, censeri non posset remuneratoria, sed liberalis donatio, & subjaceret insinuationi, si excederet 500. solidos juxta dicta *quæst. preced.*

R. P. Leur. Jur. Can. Lib. III.

Idque de stricta æquivalentia intelligunt *Surd. l. 2. conf. 164. n. 33. & Justitæ communiter*, quos congerit *Sanch. l. c.* contrarium tamen tenent cum *D. Thom. 2. 2. q. 106. a. 6. Aristotel. l. 5. Ethic. & Seneca. l. 2. de benef. c. 18.* eò quòd gratitudo, ex qua oritur remuneratio, postulet semper plus reddi quàm acceptum. Unde etiam, ut bene de *Lugo n. 140.* licèt ille excessus aliquo modo ex liberalitate procedat, adhuc tamen ad rationem donationis proprie talis, quæ est, ut sit merè gratuita, non accedit; cum ponatur ob aliam causam, quam ut liberalitas exerceatur, nempe ad satisfaciendum debito gratitudinis, quò, ut jam dictum, obligatur quis ad plus dandum quàm acceptum. In eo autem, quantus esse possit ille excessus, ut donatio non reflectat à remuneratoria proprie tali, & quo ad illum constituat donationem proprie talem, hoc est, merè gratuitam, profusus non conveniunt AA. ut videre est apud de *Lugo n. 159.* dum alii statuunt, posse donationem in dimidio excedere merita. Alii, ut *Nav. de reud. q. 1. n. 91. Barbof. in l. quæ dotis. ff. solut. matr. n. 6. Cened. Dian. &c.* quorum sententiam probabilem judicat *Sanch. l. c. n. 9.* Verùm rectiùs sentiunt *Sanch. n. 10. Tiraq. l. c. n. 84. & 86. Menoch. de arb. l. 2. cas. 132. n. 7. Mascard. de prob. concl. 186. de Lugo l. c. Castrop. l. c. n. 4.* id relinquendum arbitrio prudentum, attentâ personâ donantis, qualitate, nobilitate, divitiis; cum majorem referre soleant remunerationem divites & nobiles, quàm pauperes & plebei. Item personâ donatarii & causâ, ob quam donatur. Tertiò requiritur, ut merita, quæ remunerantur, non fuerint aliàs debita, neque ex justitia, neque ex alia virtute; quia, si debita erant, fundare nequeunt debitum exigens remunerationem; ex ea ratione, quod remuneratio proprie tendat ad solvendum debitum; ubi autem merita præcedentia procedebant ex debito, non fundarunt debitum novum, sed extinxerunt debitum, quod jam erat. Neque enim ex eo, quòd quis solvit debitum, facit proprie debitorem illum, cui solvit debitum; alioquin non tam solveret, quàm crederet de novo & obligaret; adeoque, ut ponatur fundamentum novæ remunerationis, debet poni seu dari aliquid ultra quòd debebatur. Ita de *Lugo n. 137.* Quartò requiritur, ut donans exprimat se donare ob merita, ita ut si non exprimat illa intentio seu voluntas, utpote ex qua dependet donationem esse simplicem vel remuneratoriam, non sit remuneratio, astruit *Castrop. l. c. n. 3.* citatis *Barbof. ubi ante n. 78. & Sanch. l. c. n. 3.* quem tamen hoc requisitum rejicere testatur de *Lugo n. 136.* Verùm esto, id requiratur pro foro externo, quippe in quo, ut præsumatur donatio remuneratoria, merita præcedentia probari debent, (quæ probatio cum à jure non determinetur, qualis esse debeat, arbitrio prudentis remittitur) in foro tamen conscientie opus non est dicta expressione, sed sufficit, quòd donatario id constet, ut cum *Molin. Tom. 1. d. 244. §. quando constat. & Nav. in sum. c. 17. n. 145.* tradit de *Lugo l. c.* Porro, num, cui prohibitum facere donationem proprie talem seu purè gratuitam, etiam eo ipso prohibitum sit facere donationem remuneratoriam, non convenit inter AA. ut videre est apud de *Lugo n. 130.* qui *n. 131.* tenet negativam cum *Molin. Tom. 2. d. 289. §. tertius. Sanch. l. c. n. 11. Dian. Tom. 1. tr. de relig. paupert. resol. 15. & 16. Sylv. Abb. Menoch. & aliis*, probatque illam fusè ex variis textibus Juris.

Ddd 2

4. Quar.

4. Quartò dividitur donatio principaliter in eam, quæ fit inter vivos, quæ fit sine ulla mentione, cogitatione, suspitione mortis. §. *alia autem. Inst. h. t. & in eam, quæ fit causâ mortis, de qua est specialis tit. 6. ff. lib. 39.* accipiendo hic mortem, non pro civili seu deprecationis, vel libertatis & civitatis amissione; sed pro naturali, seu discessu animæ à corpore. Lauterb. *ad cit. tit. 6. §. 2.* & nomen causæ pro causa impulsiva, quâ donans movetur, ut Idem *n. 3.* est autem illa, quæ fit propter mortis suspitionem, five ejus intuitu, dum quis ita donat, ut, si quid ei humanitus accidisset, habeat is, qui accipit; si autem supervenisset, qui donavit, recipiat; vel etiam si eum pœniteat, aut is, cui donatum, prior decesserit. prout habetur. §. *mortis causâ. Inst. h. t.* Unde patet esse conditionalem; cum semper contineat conditionem; vel suspensivam, vel resolutivam; adeoque nec esse donationem propriè talem; cum non fiat ex mera liberalitate, ut donum irredibile reddat. Muller. *ad stru. cit. tit. 6. th. 2. l. 1. lit. a.* Subdividitur trifariam, seu tres sunt ejus species juxta *l. 2. §. 35. ff. de mort. caus. donat.* quæ tamen communiùs ad duas species revocantur. Prima, dum quis nullo præsentente periculo conterritus, sed sola cogitatione mortalitatis seu mortis aliquando futuræ absolutè donat in tempus, quo mortuus fuerit. *cit. l. 2.* quæ donatio non expirat, nisi donatarius ante donantem moriatur, vel à donante revocetur. Laym. *l. 3. tr. 4. c. 12. n. 4.* Muller. *l. c. lit. y.* addens, in eo casu cogitationem mortalitatis esse exprimendam; aliàs fore donationem puram de quo tamen idem dicendum videtur, quod paulò ante dictum de donatione remuneratoria, in ea exprimendum esse, quòd fiat ob merita præcedentia. Secunda, quando quis ob certum præsens vel imminens periculum mortis, putà, ex infirma valetudine vel senio, ex periculosa navigatione, peregrinatione suscipienda, bello jucundo, prædonum incurfu, aut hominis potentis & crudelis odio, donat. *cit. l. 2.* Lauterb. *h. t. §. 5.* Pirh. *l. c.* Quod iterum dupliciter fieri potest, nimirum rem sic donando, ut statim fiat accipientis, ita tamen, ut si mors non sequatur, donator rem sic donatam velit ad se reverti, sibi que restitui; & tunc potest donator morte sua non secuta rem vindicare & repetere. *L. 29. ff. de mort. caus. donat.* Vel rem sic donando, ut ea non statim fiat accipientis, sed tunc demum si mors donantis fuit secuta; seu is in eo periculo decesserit. *cit. l. 2.* & tunc, si mors ex eo periculo secuta non fuit, eo cessante, tanquam cessante conditione, sub qua facta donatio, ea expirat ipso jure sine ulla alia revocatione; quia tacitè revocata censetur. Pirh. *l. c.* cum gl. in *L. 3. ff. de mort. caus. donat.* Porro ad hanc donationem causâ mortis perficiendam requiruntur sequentia. Primò, ut fiat causâ seu sub conditione mortis, ut constat ex descriptione illius; in quo differt à donatione morientis nullâ factâ mentione, quæ pro donatione inter vivos habetur. Muller. *l. c.* cum Carpz. *L. 5. resp. 55.* Secundò utriusque tam donantis quam accipientis consensus; in quo differt à legato & ultimis voluntatibus (ad quorum exemplum reducta est hæc donatio ferè per omnia) in quibus sola disponentis voluntas requiritur, qui tamen consensus accipientis etiam ab absente per epistolam, vel procuratorem expressè ad hoc constitutum præstari potest, & per præsentem nutu, vel etiam tacentem. Ita Lauterb. *l. c. §. 6. & 7.* Tertio, ut hæc voluntas donatoris sit solenniter declarata,

idque vel publicè; dum nimirum donans causâ mortis declarat voluntatem coram Principe, vel apud acta cujuscunque Judicis aut municipum, nullis aliis testibus intervenientibus; cum scientia Principis superet omnes alias solennitates, & superfluum testimonium privatum sit, cum publica monumenta sufficiunt, vel privatum; & si fiat privatum, fieri debet coram quinque testibus (intellige, animo & corpore præsentibus uno eodemque tempore, ut audiant & videant donatorem, et si ad hoc specialiter rogati non sint, sed fortuitò ex alia causa adsint; cum hæc donatio sit species quædam ultimæ voluntatis. Lauterb. §. 9. & 10. stabiliens singula legibus & autoritate Juristarum) ita ut, si unus deficiat, donatio hæc sit ipso jure irrita. Lauterb. §. 8. citatis, Malcard. *de prob. vol. 1. concl. 562. n. 39.* Brunem. *ad l. fin. c. de mort. caus. donat.* Berlich. *p. 3. concl. 2. n. 10.* procedereque idiplum astruit. Lauterb. §. 12. in donationibus rusticorum factis causâ mortis; cum *l. fin. c. eod.* simpl. citet in omnibus istis donationibus requirantur quinque testes, nihilque ratione rusticorum speciale quo ad hoc statum reperitur, non obstante, quòd *l. fin. c. fin. c. de testam.* in eorum testamentis pauciores requirantur; cum privilegio, utpote stricti juris ab uno ad alium casum non sint extendenda, etiam ob rationis identitatem. Sed neque unius testis defectum juramento suppleri posse aiunt iidem. Quamvis, si præter quatuor testes adsit Norarius, hic suppleat defectum quinti, ut Lauterb. *l. c.* Berlich. *n. 18.* Carpz. *7. F. p. 3. const. 1. def. 32.* non tamen ipse donator inter quinque illos testes computetur, ut probabilis Wesenb. *ad tit. de testam. n. 11.* Manz. *de testam. valid. tit. 5. q. 1. n. 56.* Lauterb. *cit. §. 10.* Nihilominus hæc dicta de quinque testibus suas partiantur exceptiones, dum ad talem donationem factam tempore pestis sufficiunt testes duo. Carpz. *l. c. def. 33.* Berlich. *n. 15. & 16.* Lauterb. §. 13. Item ad pias causas, iidem juxta. *c. 11. de testam.* Item de donatione hac facta à milite constituto in expeditione. Arg. *L. 1. 15. ff. & l. 3. c. de testam. milit.* Berlich. *l. c. n. 17.* Lauterb. *l. c.* Ac denique pater liberis sine omni solennitate mortis causâ donare potest, modo legitime de ejus voluntate constet. Belsold. *vol. 2. conf. 21. n. 24.* Carpz. Berlich. Lauterb. *l. c.* Quinam verò donationes causâ mortis facere & recipere possint, dicitur paulò post, uti & plura alia *ad tit. de testam.* dum hæc donationes, ut dictum, cum ultimis voluntatibus & legatis habeant magnam affinitatem & in plerisque paritatem.

5. Resp. Ad secundum. Regula generalis est: omnes, singulos & solos, qui liberam rerum suarum administrationem habent. *l. 12. h. t.* adeoque se liberare per contractum obligare possunt. Unde à sensu contrario inferunt, illos donare non posse, quibus bonorum suorum administratio est interdicta, vel à natura, ut sunt infantes alique usu rationis carentes. Item furdi & simul muti à natura. Lauterb. *h. t. n. 20.* Arg. *L. 10. c. qui testam. facere poss. vel à lege;* cum ut Muller. *ad stru. h. t. th. 6. lit. a.* Lex magis sit domina rerum nostrarum, quam nosmetipsi, tales sunt prodigi, quibus à Judice interdicta administratio, pupilli, impuberes, minores habentes curatorem (qui tamen, si quid donarint sine consensu curatoris, retineri posse à donatio, usque dum repetatur à curatore, vel ipso minore, tradunt Molin. *de 7. & 7. d. 224. 261. 277.* Less. *L. 2. c. 18. n. 81.* apud de Lugo. *d. 23. n. 143.*) filii familias conjugati quòd ad aliqua sua bona, religiosi; quin & ipsi administratores bonorum alicno-

alienorum privatorum vel communium civitatis, Ecclesie &c. de quibus nunc in specie, quid possint, vel nequeant circa donationes faciendas.

Quæst. 561. An & quales donationes inter vivos vel mortis causa facere possit vel prohibeatur filius familias.

R Esp. Primò: filius familias (intellige, non amplius minor) etsi quò ad alias conventiones legitimam personam habeat. *l. 39. ff. de O. & A. donare non potest ex peculio profectio* (quod complectitur ea, quæ ex re patris vel ejus occasione ad filium pervenerunt) utpote quod totum dependet à voluntate patris, sub cuius potestate est, sola administratione filio relicta, quæ nullam facultatem donandi infert, nisi pater eam filio concesserit, vel specialiter seu expresse *l. 7. §. 1. & 2. ff. h. t. vel etiam tacite*; uti præsumitur pater id ei versari in peregrinatione vel studiis ad instar aliorum ejusdem conditionis, aut si Senatoriam dignitatem consecutus, permisit. *Lauterb. §. 22. h. t. ch. 6. lit. 7. Muller. ibid. ubi etiam id ita limitat: nisi alia iusta ratio vel causa sublit. v. si mari donet, aut sorori in dotem, vel præceptori in honorarium.* Sed neque donare potest ex peculio adventitio (quod ea continet, quæ extra causam militiæ filio familias, non ex re paterna, sed aliunde, puta, ex rebus maternis, vel jure legati, vel propriâ industriâ obveniunt) regulariter seu ordinariè, utpote cuius filius nudam proprietatem habet, & pater usum fructum & administrationem, sicut patria potestate per dignitatem filii non soluta; cederet enim talis donatio à filio facta in præjudicium illius usus fructus. *L. 1. c. de bon. matern. Lauterb. l. c. Stru. Muller. l. c. lit. n.* Secus est de peculio adventitio irregulari seu extraordinario (ad quod quænam bona pertineant, vide apud *Lauterb. ad ff. de pecul. utpote in quo pater jus nullum, filius autem jus plenum habet; adeoque, si sit plenæ ætatis de eo liberè disponere potest, & consequenter donare. Novell. 117. c. 1. §. 2. Lauterb. ad ff. h. t. n. 22. de peculio autem castrensi (quod acquiritur filio ratione militiæ) & quasi castrensi (quod filio familias ex quasi militiâ seu ejus occasione acquiritur) liberè & absque consensu patris donare potest, utpote cuius dominium plenum habet, & respectu cuius vicem patris familias obtinet; adeoque talis donatio in nullius vergit præjudicium. *l. 3. c. de cast. peculio. l. 7. §. fin. h. t. Lauterb. l. c. Stru. Muller. l. c. lit. p.**

2. Resp. Secundò: filium familias donare quoque posse causâ mortis absque consensu patris de bonis castrensis & quasi castrensis, extra controversiam est. *Castrop. tr. 32. d. 2. p. 16. n. 1. cum communi.* Sed & causâ mortis donare potest filius familias pubes, non secus ac inter vivos ex consensu expresso patris de bonis spectantibus ad peculium illius adventitium (intellige etiam regulare) non obstante, quòd de iis bonis facere nequeat testamentum juxta *L. penult. c. qui facere poss. testam. cum in odiosis donatio causâ mortis non sit testamenti accessoria, & argumentum à majore ad minus, quòd ad prohibitionem finium non sit. & ita Arg. l. non is. §. 1. ff. de mort. caus. donat. docent Clarus. l. 4. sent. §. donatio. q. 6. n. 3. & 4. Molin. d. 288. §. quamvis de jure. Castrop. l. c. n. 2. Quin etiam posse filium familias sine consensu patris donare de bonis adventitiis, quorum usus fructus & administratio plenè est apud ipsum, seu de bonis pertinentibus ad peculium ejus adventitium irregu-*

lare, p. obabilius existimat. *Castrop. n. 3. cum Castrensi. & Jason. in l. senium. c. qui testam. fac. poss. & Fachin. l. 5. controu. c. 25. contra Molin. Clar. h. cit. Covar. & alios, quorum sententiam aliàs dicit communem & valde probabilem. idque ex eo fundamento, quòd filio familias puberi non interdicitur adventitiorum alienatio, nisi quatenus patri ex eo creatur præjudicium, quale ei in hoc casu nullum inferitur; & non ob ejus ineptitudinem ad donandum, ut volunt adversari, ex hoc capite requirentes ad donationem talem consensum patris pro solemnitate; cum filius familias satis aptus & peritus esse possit ad alios contractus celebrandos aliaque peragenda; ne aliàs quoque dicendum foret, consensum patris necessariò quoque requiri in alienatione bonorum castrensiæ vel quasi castrensiæ contra *L. filius familias. ff. h. t. §. ult.* Ad hæc de bonis, quorum jus nullum competit patri, absque hujus consensu cum filius disponere possit inter vivos; cum nulla lege prohibeatur; adeoque etiam donare possit de iis sine illo consensu causâ mortis. his non obstante, quòd filio familias interdictum sit per *L. fin. §. necessitate. c. de bon. qua liber.* Stare in iudicio sine consensu patris. nam & hoc ipsum potest, si nullum patri imminet exinde præjudicium, ut *Bart. in cit. L. E. contra minor. m. habentem curatorem; sine hujus auctoritate donare non posse mortis gratiâ, contra Bald. in L. 1. ff. de tutel. & rationib. Alex. in L. si curatorem. c. de integ. reb. minor. Alciatum. in L. 2. ff. de V. O. num. 1. Fachin. l. 5. controu. c. 61. & alios tenet Castrop. l. c. p. 17. num. 2. cum Molin. de primog. l. 2. c. 9. num. 9. Molin. de 7. & 7. tr. 2. d. 288. circa fin. Gutt. de juram. p. 1. c. 13. num. 7. Covar. ad rubr. de testam. p. 3. n. 12. & alii, ex eo fundamento, quòd *L. filius familias. ff. h. t.* Donatio inter vivos, & donatio mortis gratiâ æquipotentur; minori autem prohibita sit donatio inter vivos sine curatoris interventu, Neque oppositum ex *cit. l. 1. ubi negatur pupillo donatio causa mortis; quia e negatur factio testamenti, bene inferatur; nimirum cui conceditur factio testamenti, uti ea conceditur minori puberi sine consensu curatoris, concedatur etiam donatio mortis causâ; sinque hæc duo omnino diversa; adeoque cuius affirmatio affirmationem alterius non inferat.***

Quæst. 562. Quid uxor possit circa donationes faciendas inter vivos.

R Esp. De bonis suis paraphernalibus (id est, quæ uxor præter dotem marito allatam sibi suæque administrationi reservavit) de jure communi sine consensu mariti donare potest inter vivos. *Laym. l. 3. tr. 4. c. 12. n. 6. Stru. h. t. ch. 6. lit. e. Muller. ibidem.* Secus est de dote alisque bonis familiaribus, quorum administratio ad maritum spectat. *Abb. in c. si quis. de furtis. Nav. in man. c. 17. n. 153. Laym. l. c. cum communi. nisi tamen & horum bonorum administratio relicta uxori; quia maritus absens, aut mente captus fuerit. Molin. Tom. 2. d. 274. in fine. Nav. l. c. n. 154. Less. l. 2. c. 12. du. 14. Laym. l. c.* Quin & remanente administratione penes maritum, dum is ob avaritiam vel imprudentiam intermittit, vel etiam aliàs eo invito potest facere donationes moderatas remuneratorias aliasque; quibus subvenit egenis parentibus, fratribus, vel etiam filiis prioris matrimonii; cum quò ad parentes & liberos